Lietuva

visuomenės ir politikos dienraštis

Leidžiamas kasdien, išskiriant šventadienius.

Atskiro numerio kaina 20 centų.

Redakcijos ir Administracijos adresas: Kaunas, Kanto gatvė 14.
Telefonai: Redakcijos — 120, Administracijos — 286, Valst. Spaustuvė — 247
— Redakcija (kamb. 3) priima nuo 10 iki 2 val. dieną. —
:: :: :: Administracija priima nuo 8 iki 1 val. dieną. :: :: ::

Prenumerata: 1 mėn. — 3 litai, 3 mėn. — 9 litai, pusei metų — 18 lt., metams — 36 lt.
Užsieny: 3 mėn — 18 lt., pusei metų — 36 lt., metams — 72 litai.
Skelbimų kaina: petito eilutei arba jos vietai po teksto 80 cent.,
prieš tekstą — 1 lt. 60 ct., tekste — 2 lt. 40 ct., pamestas pasas — 15 litų.

168 num. (1669)	Pirmadienis 1924 m. liepos 28 d.	VI metai.

mę. Tegu Dievo palaiminimas dengia šį namą ir jo gyventojus. Klaipėda, 1899 m. liepos m. 20 d.

Raupsotųjų Prieglauda pereitais 25 metais priglaudė 60 ligonių. Tuo tarpu prieglaudoje yra 20 ligonių. Ligonių pageidavimu š. m. liepos 20 d. Prieglaudos sode buvo švenčiamas 25 metų jubiliejus. Jame dalyvavo Krašto Direktorijos atstovai pp. Borchertas ir Panars, be to Krašto Medicinos Patarėjas Dr. Huve, abiejų tikybų kunigai ir valdininkų choras, kuris pagiedojo keletą giesmių ir dainelių. Kun. Bömelaitis lietuvių ir vokiečių kalba atlaikė pamaldas. Vienas kitas iš svečių pasakė trumpas prakalbas.

Šita vargingiausia iš varginguju prieglauda yra miesto parke (plantažoj) netoli kareivinių. Apie prieglaudą užvesta aukšta tvora ir tokiu būdu ligonys visiškai nuo pasaulio atskirti. Liūdnas įnamių likimas, turint savo visą amžių išbūti tokioje atskirtoje nuo pasaulio vietoje. Todel sveikintinas p. Borcherto minėtoje iškilmėje pareiškimas, kad valdžia yra nusistačiusi Prieglaudą visu kuo šelpti ir remti. („Klaip. Žinios").

Mūsų meno kurėjams plastikams.

Kad šiemetinė Žem. Ūkio ir Pr. Paroda turės dideliausio pasisekimo, tai jau iš prirengiamųjų darbų matyti. Svarbų parodos pasisekimui vaidmenį be abejojimo, suvaidins ir rengiamoji pirmoji Dainų šventė — Dainų Diena.

Kaip tenka patirti, provincijos jaunimas, susispietęs į įvairius chorus, parodė daug energijos ir pasišventimo, o jų vedėjai — mokėjimo ir sugebėjimo. Tad parodos metu suplauks minių-minios mūsų laikinojon sostinėn Kaunan. Galima spėti, kad iš užsienio svečių taip pat ne maža bus. Nors laiko jau nedaug iki Parodos beliko, bet prie energingo darbo daug dar kas galima padaryti. Tad p. p. menininkai, meskit nors tam laikui tarpusavius vaidus ir suruoškit Parodos metu ir Meno Parodą, kur būtų reprezentuojama: tapyba, grafika ir skulptūra. Labai būtų malonu ir iš architektūros ką nors pamatyti. Juk turime jau žmonių tose meno šakose, su didesniais ir mažesniais vardais, o ir dar nors tepradedančių, bet stiprių individualių talentų. Pav. skulptūroje. Čionai puikiausi proga save visuomenei, o ir platesniam pasauliui pasirodyti, kad Lietuva moka pagaminti ne tik gerų kumpių, linų ir t. t., bet ir to, ką pasaulis vadina dvasios žmonijos kultūra. Prieš didiji karą, nors daug sunkesniomis sąlygomis toje srity daug daugiau buvo daroma ir parodyta ir kiekvienos provincijos inteligentas su malonumu prisimena gražios „Liet. Dailės Draugijos" tradicijas ir nekantraudamas laukia jų atgimstant. Tiesa, yra ir dabar net keleta menininkų organizacijų, bet tai gal būt ir yra visa nelaimė, kad keletas, o ne viena, nes iš to nukenčia menas, patys menininkai ir visuomenė, kuri laukia ilsilgus meno šventės, t. y. Meno Parodos.

Juk jeigu paprasti kaimiečiai, nekalbant jau apie inteligentus, atkeliavę į Kauną, stengiasi apžiūrėti bažnyčias, patekti į Karo Muziejų arba net prašo nuvesti pav. nors į Vytauto kalną arba Mickevičiaus slėnį, kokių, o gal ir dar gražesnių vietų Lietuvoje rasis, tai dar labiau nepasigailės lituko Meno Parodai aplankyti, nors jos pilnos vertės ir nesupratų. Mūsų juk pareiga — kelti mūsų tautoj visa, kas dora, prakilnu ir aukšta. Prie gerų norų visos kliūtys nugalimos ir net tą didelė Kaune būtų stoka lengviau būt nugalima. Mokslas dar nebus prasidėjęs — mokyklos laisvos. Pav., labai tiktų „Aušros" gimnazijos rūmai arba kiti. Neapsiriksiu manydamas, kad ir daugiau panašiai manančių visuomenėje rasis ir didžiausiu džiaugsmu sutiktume žinią, kad mūsų gerb. kurėjai, vienas kitam draugišką ranką padavę, suruoš mums meno šventę — Meno Parodą. K. Amaitis.

Apie agronomijos miškininkystės skyrių prie universiteto.

Ginčas del įsteigimo agronomijos miškininkystės skyriaus prie universiteto dar tebesitęsia; eina dar kova tarp šalininkų palaikančių atskirą agronomijos institutą Dotnavoj ir šalininkų laikančių agronomijos skyriaus pusę prie matematikos gamtos universiteto fakulteto. Aišku, kad tas arba kitas klausimo išsprendimas turi savo gerų ir blogų pusių, bet mums reikia skaitytis su tokiu klausimo išsprendimu, kuris yra tikslesnis ir tinkamesnis mūsų šalies sąlygoms.

Nebūdamas specialistas, agronomas, būdamas nesuinteresuotas asmuo, neitralis, aš visgi noriu išreikšti savo nuomonę, nes aš savo laiku dalyvavau organizacijoj tokio agronomijos skyriaus analogiškomis su Lietuvos sąlygomis, būtent nedidelėj ir neturtingoj ūkio šaly — Estijoj, kur per Dorpato universiteto reorganizaciją iškilo agronomijos ir miškininkystės klausimas ir buvo nuspręsta išskirti tas šakas atskiru fakultetu prie universiteto. Buvo laikomasi tos nuomonės, kad studentai agronomai gali klausyti bendrus dalykus — chemiją, fiziką, zoologiją, botaniką, geologiją, mineralogiją kartu su studentais gamtininkais, naudodamiesi fizikos matematikos fakulteto laboratorijomis, kur tam tikslui steigėsi specialūs paraleliai kursai. Taip, pavyzdž., aš vedžiau ūkiškosios-botanikos darbus. Ūkiškąją praktiką studentai atlikdavo privačiuose šalies dvaruose, o specialūs moksliški darbai turėjo būti vedami bandymo stotyse, kurias rengė universiteto personalas Dorpato apylinkėse, palaikant finansais žem. ūkio m-jai. Kada aš apleidžiau Dorpatą, tai ėjo bandymo stočių iš gyvulininkystės ir augmenijos organizacija.

Nors Dorpato universitetas jau turėjo įrengtas laboratorijas iš chemijos, fizikos, botanikos, zoologijos, bet visgi Estijos valdžia nusprendė neorganizuoti naujo žemės ūkio instituto, bet pasitenkino tik fakultetu prie universiteto, — metodas užvis praktiškiausias ir ekonomiškiausias. Tuo tarpu pas mus norima vienu kartu įkurti ir universitetą ir žemės ūkio institutą ir paraleliai organizuoti brangius kabinetus iš bendrųjų dalykų gamtininkams ir agronomams.

Estai prisilaikė duoto jiems Suomijos pavyzdžio, kur Gelsingforso universitete yra agronomijos skyrius prie filosofijos fakulteto. Ir čia yra specialūs docentai, skaitantieji, pavyzdžiui botaniką agronomams, naudodamies Universiteto kabinetais, laboratorijomis ir botanikos sodu.

Tuo keliu nuėjo ir latviai, pas kuriuos Rygos naujame universitete, yra skaitomi agronomijos dalykai. Tokia pat sistema yra ir Vokietijoj, Hallės, Karaliaučiaus ir Breslau universitetuose. Šveicarijoj taip pat nėra specialaus žemdirbystės instituto, o šitas mokslas sudaro ne universiteto skyrių, bet politechnikos instituto skyrių Ciuriche. Ir čia bendri dalykai skaitomi agronomams, būsimiems mokytojams, farmaceutams.

Reziumuodami čia pasakyta, matome, kad mažose valstybėse su 1—2—4 milijonais gyventojų agronomija išskiriama ne į atskirą institutą, bet į surištą arba su universitetu, arba su politechnikos institutais, o iš didesnių valstybių net Vokietijoj iš dalies prisilaiko tos sistemos.

Išeidamas iš to, manau, kad mums Lietuvoj reikalinga eiti keliu, nurodytu ypač tų nedidelių valstybių ir naudotis jų prityrimu ir praktika. Specialiniems grynai agronomiškiems dalykams privačiai lome naudotis tuo, kas yra Dotnavoj, o bendriesiems — universitetu. Prof. Regelis.

Seimo

117-tas posėdis 1924 m. liepos mėn. 29 d. 9 val. ryto.

Darbų tvarka:

1) Savivaldybių įstatymo pakeitimas (III skaitymas).
2) Savivaldybių reikalams mokesnio įsatymas (III skaitymas).
3) Savivaldybių rinkimų įstatymo pakeitimas (III skaitymas).
4) Privatinio turto geležkelio linijų Kėdainiai — Lydavėnai — Klaipėda, Amaliai — Telšiai — Kretinga ir Ktzlų — Rūda — Šakiai — Raseiniai — Lydavėnai reikalams nusavinimo įstatymas (III skaitymas).
5) Lietuvos ir Britų Imperijos, Prancūzijos, Italijos ir Japonijos konvencija del Klaipėdos teritorijos.
6) Lietuvos ir Vokietijos prekybos sutartis ir Lietuvos ir Vokietijos karo nuostolių ir obostų likvidavimo sutartis.

„Tamsioji mano sielos pusė džiaugiasi, kad jie dabar, paskui mus važiuodami, nerimastauja. Jie norėtų greičiau važiuoti, bet mes neleidžiame"...

Aš manau, kad ir tobuliausias žmogus, jei tik jis pats sau ir kitiems yra atviras, jaučia savyje tamsiąją pusę, kuri gali džiaugtis iš kito pykčio, gali pavydėti, gali nekęsti ir kerštinti. Bet šalia tamsios sielos pusė yra šviesioji. Ši dieviškai kilni mūsų sielos pusė savo spinduliuose visai paskandina tamsiosios pusės gyvatą. Ji, kaip kokia užtekėjusi saulė, išgaudo visus nakties šešėlius. Būdama aukštai, ji viena tešviečia, viena tešildo. Tamsioi visai negali pasirodyti. Ilgainiui galėtum tikėti, kad ji amžinai išnyksta. Bet tasai išnykimas visai nereikalingas. Tapdamas tobulu ir užmiršdamas savo tamsiąją pusę, žmogus nustotų buvęs žmogum, kuris turi kasdien pasirinkti ar gerą, ar blogą, ir kurį pareigų jutimas išaukština. Kovoti su blogu, jį nugalėti yra žmogaus vertybės požymys. Lygiai ir blogo supratimas, savo tamsiosios pusės matymas žmogų tik išaukština...

Lietaus šūkuriai ritosi per aukštus kalnus, krinta, verčiasi į slėnis uolų sienas vilgo. Tiršti lašuoto vandens šmorai kliūva už kalnų tvirtovių, sugniūžta ir deformuoti drimba žemyn. Nejaukios atrodo plikos verkiančios uolos. Bet graži yra debesų kova su kalnų viršūnėmis!..

Jau visai temsta, nedaug aplinkui matyti. Mūsų automobilius skuba lygiais plentais į Berną. Visi jaučiamės pavargę po tiek daug gražių visos dienos įspūdžių. Ne tiek fiziniai pavargę, nes mūsų šeimininkai pasirūpino, kad mes jokio nuovargio nepatirtume, kiek psichiškais įspūdžiais persisotinę. Savo nuotaiką aš lyginu su ūpu, kokį paprastai turiu išėjęs iš R. Wagnerio operų. Čia jauti didelę dvasios galybę ir didybę, bet drauge jauti, kad tavo siela, pergyvenusi didžiausią audrą, laimėjusi titanišką kovą, džiaugiasi savo pergale, bet drauge ji nori pasilsėti, nes kova ją nuvargino.

Aš atsimenu Baden-Badeną, kada, išėjus iš Wagner'io „Lekiančiojo olando", puikus Švarcvaldo vakaras su pilnu mėnuliu, žaidžiančiu tamsiuose kalnų eglynuose, gaivino operoje įjaudintą mano psichę. Tai buvo gražus romantiškas pergyvenimas. Švelnus vakaro ramumas greitai mane atgaivino. Visos vagneriškos muzikos audros nurimo, mano viduje pasidarė ramu, malonu, panašiai, kaip vasarą didelei perkūnijai praėjus visa nurimstą, ozonu pakvimpa. Tada norėtum dirbti norėtum kurti; nepergalimas kliūtis nugalėti.

Šiandie debesuotas paniuręs vakaro dangus manęs neramino. Bet savo viduje aš girdėjau balsą, kuris man sakė: „Įsmigę vaizdai neišdils iš tavo atminties; jie tave lydės visur, visada primins tau regėtus gražumus, kaip girdėti muzikos akordai gaivins tave"...

Buvo jau vėlus vakaras, kai mes sugrįžome į žiburiais žėrintį Berną. Greičiau į lovą, nes rytoj reikės ankstį kelti...

Berno miesto vaišės.

Birželio 10 dieną vakare mus priėmė Berno miesto taryba Kursaale Schaenzli. Čia mes patyrėme taip pat daug malonumo. Salė buvo išpuošta visų dalyvaujančių tautinėmis vėliavomis. Visi laisvai sau šnekučiavome ir linksminomės.

Pirmutinis prabilo miesto prezidentas ponas Lindt. Tai tikras miesto prezidento tipas, tikras burmistras, visa savo imponuojančia išvaizda ir kalba. Ponas prezidentas pasakė daug gražių žodžių, daug komplimentų žurnalistams. Į jo kalbą atsakė p. Meynot, Havaso direktorius. Paskui visi įsidrąsino; matydami savo tautines vėliavas, pradėjo savo gimtomis kalbomis sveikinti Šveicarus, dėkoti jiems už taip didelį vaišingumą. Beveik visomis kalbomis prakalbėjo. Bet man puikiausiai patiko mūsų „Eltos" direktorės panelės Avietėnaitės kalba. Ji tikrai padarė puikaus efekto, todel aš noriu ties ją kiek ilgėliau apsistoti.

Pakalbėjus p. p. Meynot ir Kleczkowski'ui, netikėtai mūsų konferencijos pirmininkas paskelbia:

„Dabar panelė Avietėnaitė prabils į susirinkusius lietuviškai, o ponas Clements (Reuterio direktorius v. g.) išvers jos kalbą angliškai". Tai yra nelauktas siurprizas! Smarkiu delnų plojimu sutiko publika šį paskelbimą. Nes tai labai graži kombinacija: mažos lietuvių tautos kalbos garsai pasipils rinktinėje Europos auditorijoje, dauguma dalyvių ją pirmą kartą išgirs savo ausimis iš tikros lietuvaitės lūpų, o Didžiosios Britanijos tikras džentelmenas, reikšdamas savo simpatijas mūsų tautai ir kalbai, mielai apsiima būti vertėju! Kurio gyvo lietuvio širdis nepradėtų smarkiau plakti matant tiek pagarbos savo tautai? !..

Pakalbėjo panelė Avietėnaitė. Atsistojo visada rimtas ir simpatingas džentelmenas Clements, atpasakojo visa angliškai. Vertimą palydėjo tokie pat garsūs aplodismentai kaip ir originalą. Bet čia mažas gražus paklausimas iš publikos: „Kada ponas Clements taip gerai lietuvių kalbos išmoko, kad taip puikiai išvertė?"..

Rimtas ponas Clements — ne septyniolikos metų mergaitė, — nenugąsdino jo toks drąsus, gal, ir nelauktas paklausimas, neparaudonavo jo veidai. Jis ramiai sau atsistojo; visi klauso, kaip jis pasiekins. O jam nereikėjo ilgai galvoti, — puikus pasaiškinimas tuojau išėjo iš jo lūpų. Jis tarė: „Kada aš išmokau lietuvių kalbos? Man jos visai nereikėjo mokytis, aš jaučiu Lietuvai tiek daug simpatijų, kad jos kalbą ir nesimokęs galiu suprasti". Šitas puikus pono Clements'o paaiškinimas susirinkusius labai patenkino. Trukšmingu delnų plojimu pagerbėme sumaningą oratorių".

(B. d.)